

<https://lib.iitta.gov.ua/714221/1/Пономарьова%20К.%20І.%20Компетентнісно%20ор.pdf>

4. Фасоля А. Компетентнісно зорієнтовані завдання: новація? Імітація? *Українська література в загальноосвітній школі*. 2014. № 5 (травень). С. 14–20.

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В АУДІОВАННІ

*Горошкін Ігор Олександрович,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу
навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України*

***Ключові слова:** міжкультурна комунікативна компетентність, урок іноземної мови, аудіювання.*

Проблема формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти на уроках іноземної мови є предметом багатьох наукових досліджень. Ефективні шляхи формування означеної компетентності учнів прагнуть знайти вчителі іноземних мов. Це зумовлено вимогами провідних положень стратегічного документа «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти.

Сприймання усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування посідає особливе місце в процесі навчання іноземних мов. Відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти учням 5-6 класів потрібно вміти сприймати

усну інформацію, розуміти її, якщо мовлення дуже чітке й повільне, визначати умови спілкування [1]. З огляду на це особливу роль у процесі навчання іноземних мов посідає аудіювання, що передбачає сприймання й розуміння мовлення на слух.

Дитина залучена до аудіювання як виду мовленнєвої діяльності в різноманітних життєвих ситуаціях: у процесі розмов зі знайомими й незнайомими людьми, слухання аудіокнижок, новин, оголошень тощо, але в цьому випадку вона найчастіше сприймає інформацію рідною або державною мовою. Аудіювання іноземною мовою здійснюється здебільшого в процесі навчальної діяльності. Не перебуваючи у відповідному комунікативному середовищі, дитині важко опанувати іноземну мову загалом і сприймати інформацію на слух зокрема. Тому вчителю необхідно використовувати доступні тексти, моделювати цікаві для учнів комунікативні ситуації.

На уроках іноземної мови аудіювання стає потужним ресурсом навчання, оскільки уможливорює оволодіння звуковим ладом, інтонацією, ритмом, мелодикою нової для учнів мови. Через аудіювання вони засвоюють лексичний матеріал, граматичну структуру, варіанти наголошування тощо.

Дослідники проблеми зазначають, що провідну роль комунікативна особливість аудіювання як виду мовленнєвої діяльності відіграє саме на початковому етапі навчання іноземних мов. У цей час, як зазначають психологи, в учнів формується інтерес до процесу навчальної діяльності без усвідомлення її значення. У 5-6 класах важливо підтримати цей інтерес. Для дітей означеної вікової категорії аудіювання не менш важливе, ніж для учнів початкових класів, але вчителю необхідно спиратися на дослідження вікової психології, зокрема доцільно взяти до уваги, що в процесі навчання дитина вчиться керувати сприйманням, увагою, пам'яттю. Розвиток уваги пов'язаний із розширенням її

обсягу, умінням розподіляти увагу між різними видами діяльності. З огляду на це важливо під час добору завдань для уроку передбачати можливість спостережень учнів над однокласниками. Учень, виконуючи власне завдання, одночасно спостерігає, як це роблять інші. З урахуванням порад психологів радимо організовувати роботу в класі таким чином, щоб діти могли привчатися до одночасного контролю над кількома діями. «Хоча багатьом підліткам характерна імпульсивність інтелектуальних процесів, але за умови позитивної стійкої мотивації учні основної школи спроможні до саморегуляції уваги, яка стає більш контрольованою. У цей період удосконалюється вміння розподіляти та переключати увагу» [3, с. 202].

Науковці стверджують, що успішність формування вмінь аудіювання зумовлена низкою чинників: умовами сприймання аудіоповідомлення, індивідуально-психологічними особливостями самого слухача (рівня сформованості його мовленнєвого слуху, пам'яті, наявності інтересу тощо); мовними характеристиками аудіоповідомлення [2, с. 283]. Це потребує розроблення системи спеціальних вправ, спрямованих на формування вмінь здобувачів освіти сприймати інформацію на слух. На наше переконання, такі вправи мають бути побудовані на матеріалі підготовлених роликів, що моделюють певну комунікативну ситуацію та є цікавими.

У методиці навчання іноземних мов розроблено кілька систем вправ і завдань, спрямованих на формування вмінь аудіювання, а також на вдосконалення психічних механізмів, які його забезпечують, оскільки процес розуміння аудіотексту залежить не тільки від мовних і позамовних чинників, а й від сформованості відповідних мовленнєвих механізмів. Такі вправи спрямовані на розвиток фонематичного та інтонаційного слуху, механізмів атиципації (ймовірного прогнозування), пам'яті учнів.

Отже, формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти на уроках іноземної мови має відбуватися з урахуванням психологічних особливостей здобувачів освіти. Основним засобом формування означеної компетентності є система спеціальних вправ і завдань.

Список використаної літератури

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 898 від 30 вересня 2020 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б. Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Денвіт. 2013. 590 с.

3. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури. 2012. 376 с.

МОДЕЛЬНІ ПРОГРАМИ НУШ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ 5-6 КЛАСІВ: АНАЛІЗ ЗМІСТУ ПРОГРАМОВОГО МАТЕРІАЛУ

*Маленко Олена Олегівна,
доктор філологічних наук,
професор, завідувач кафедри
українознавства і лінгводидактики
ХНПУ імені Г.С. Сковороди*

Ткач Ольга Вікторівна,